

ל' וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶאךָ עַל־מֶה הִכִּיתָ אֶת־אַתְנָחָד זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלַיִם

ת"ת מאורות - ד' (במדבר) / תנ"ך, ירושלים, תשנ"ח / עמוד 488
ר' החכמה

במעט' הסתכלות ואמנם אמרם צער' בעלי חיים דאורייתא מאמר
על מה הכית את אתונך ונ"ו והוא על דרך ההשלמה לנו שלא
נלמד מדה האכזריות ולא נכאי לבשלה ללא תועלת אבל נכון
אל החמלה והרחמנות ואסילו. באי זה בעלי חיים שיוזמן אלא
לעת הצורך כי תאזה נמשך לאכול בשר לא שנשחט על דרך
האכזריות או השחוק ולא יתחייב לי גם לפי זה הרעת השאלה
לומר למה השנית בבני אדם ולא השנית בהשגחה, והוא לשאר
בעלי חיים כי השואל צריך שישאל עצמו ויאמר למה נתן שכל
לאדם ולא נתן לשאר מיני בעלי חיים כי מענה זאת השאלה

אני חלקי, ואמר כי משעמי מצוה זו,
ענין צער בעלי חיים שהוא אסור מן
התורה, וידוע שיש למיני הבהמות
ולעופות דאגה גדולה לשכן עם שאינם
מינן וכל שכן לעשות עמיהן מלאכה,
וכמו שאנו רואים בעינינו באותם
שאינם תחת ידינו, כי כל עוף למיני
ושכן, וכל הבהמות ושאר המינים גם כן

ת"ת מאורות - ד' (במדבר) / תנ"ך, ירושלים, תשנ"ח / עמוד 488
ר' החכמה

דוקה בזמן שקנס חכמה אלא אפי' זקן מוכרד ומשום גדול כבוד
סבריות שדושה את לא טעשה כחשורה כ"ש שידחה לער בעלי
חיים אפי' טעם מן סחורה שסרי אין בו לאו ולא טעם ומ"מ

שו"ת הרשב"א - ח' / ג' וז"ל, דוד בן שלמה אבי (רדב"א) / עמוד 74
הודפס מאוצר החכמה

קב"מ נ"ו. והרמב"ם [המוכר בצינים אות כ"ב] שהשמיטה וכחז אינו חייב בו,
משמע דק"ל לער בעלי חיים לאו דאורייתא, ומ"ש בסעיף א' בין כו', משום
דלא דריש מחם משאו, וכן רובן ולא רנאן כו' לא דריש, וזוהי אמי שפיר. ואי
אפשר לאן לישב דנדר אחר, אם לא דנדר גדול ונדנדר חסוקה. אבל בפ"מ*
שלחן ערוך השלם - מהדורת פריעדמאן - כו ח"מ ח' (רמא - רצ) / קארו, יוסף בן אפרים / עמוד 5
הודפס מאוצר החכמה

וְיָמִישׁ הַיּוֹם הַלֵּכִיכָה מֵהַיּוֹם לַעֲבִידָה הַלּוֹרִיחָה יַעֲזִיב
בְּמִשְׁחָה אֵינֶם חֵטִי חֲסִימָה קִקְצִי דַעֲזִי עַבְדִּים
שְׂרִי אִפִּי אִם לַעֲרֵב צַעַל חֵטִי הַלּוֹרִיחָה וּמִכֵּישׁ דִּישׁ
סַקֵּק פִּלְגִּיחָה צוֹה עֵישׁ וְהִכֵּי צִנִּיד.

שו"ת פרי"ם - ג' / שווארץ, יוסף מרדכי בן משה הכהן / עמוד 372
הודפס מאוצר החכמה

בעצמו, משא"כ בחסימת פי פרה שהטעם משום
צער בע"ח, וכן סידוס, א"כ אם יאמר לגוי לחסום
או לסרסו הרי הבע"ח מצטער עכ"פ, ולא גרע
מפריקה דקרי ליה הש"ס [ב"מ ל"ב ע"א] צער
בע"ח, אע"ג דלא עביד מידי רק רובץ תחת משאו
והוא אינו מסייעו לפרוק, מכ"ש שיאמר לגוי לחסום
או לסרסו. ונהי דאי לאו דגלי קרא לאסור ה"א דהאי
צער בע"ח שרי כל שהוא לטובת ותועלת האדם,

חתם סופר - שו"ת, מהדורת חדשים - י' וי"ד א' (א"ח) / קארו, יוסף בן אפרים / עמוד 41
הודפס מאוצר החכמה

לחומרת הרמב"ם ז"ל והא צער בעלי חיים דאורייתא, ואיך התיירו
לעבור דאורייתא משום חומרא בעלמא, אלא שמע מינה דיעבד
אסור. ויש לומר כיון שאין אנו מתכוונים לכך שרי, וצ"ע:

שלחן ערוך השלם - מהדורת פריעדמאן - י' וי"ד א' (א"ח) / קארו, יוסף בן אפרים / עמוד 324
הודפס מאוצר החכמה

א"ו שכיון שהצער של הבע"ח ידוע לנו והוא
בגדר פסיק רישיה הרי זה אסור מדאורייתא אף
שאינו מתכוון לצער וכו'. ואף על פי שמצינו

ד אבל למרות בגופו חייב להציל (ו) כל בע"ח מצער אפי' של הפקר

אורייתא - ד' ע"ד דבר הלכות חיות - טעם / קארו, יוסף בן אפרים / עמוד 87
הודפס מאוצר החכמה

הוא רק שאסור לעשות מעשה לערס אצו כשיש זה
לער וציד האדם נהסיר לערס אינו מחוייב כדחזינו
מהא שאינו מחוייב זמן צהמה שאינה שלו וכן הפקר
אף שמטענת מרעב אם לא יהיה הפסד נהבצנים
מזה שתרעב איזה שעות, וכן לא מצינו שמחוייב נרפא
צחמות שג הפקר ונהלנים מטעיה וכדומה, דהא

דברות משה - בבא מציעא א' / פיינשטיין, משה בן דוד / עמוד 305
הודפס מאוצר החכמה

אמר החזו"א שזכוב שעומד למות, יש לגמור מיתתו כדי למנוע ממנו סבל
מיותר.⁴⁰⁰ אמנם נראה שהחזו"א כתב לנהוג כך דוקא כלפי בע"ח קטן כזכוב,
אבל בע"ח גדולים יותר (ואפילו עכברים) שעומדים למות, לא צריך להורגם, כיון
שמעשה הריגה של יצור חי, מאוס הוא בעיני הבריות, ונראה בעיניהם כאכזריות
(למרות שבכך מונעים ממנו לסבול), כנלענ"ד ויש לעיין בזה.

צער בעלי חיים בהלכה ובאגדה / אשכולי, יצחק נחמן בן אברהם / עמוד 185
הודפס מאוצר החכמה

7

8

9

10

11

12

1

2

3

4

5

6